

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

זבחים ע

עניין: אפילו באוויזין ותרנגולין

קמא יו"ד סי' ב

[ז] ומה שהקשה כת"ר על הרא"ש בחולין (פ"ג סי' א') שכתב דיש עופות שאין להן מרה ואין להתיר בשביל זה שארי עופות כו' דשא"ה דכל מיני בהמות אחד הוא ואפילו זו בהמה גסה וזו דקה אבל עופות חלוקין במינם זה מזה ואין ללמוד אלו מאלו עכ"ל. והקשה כת"ר מן זבחים (דף ע' ע"ב) דאמרו מטהר היה ר"מ בבעלי מומין ואפי' באוויזין ותרנגולין בעי ר"י ערף עז מהו אוויזין ותרנגולין טעמא מאי דמינא דעופות נינהו אבל עז לאו מינא דעגלה נינהו או דילמא מינא דבהמה הוא עכ"ל הגמ'. הרי דמצינו דעופות אינן חלוקין במינן אבל בהמות חלוקין במינן. ונהפוך הוא מן דברי הרא"ש. ואין לומר דשא"ה בדברי הרא"ש דהוי בענין הטבע, דהא עכ"פ מצינו בהך דזבחים דעופות יש להם השתוות קצת זה לזה אף דחלוקין במינם ובהמות החלוקין במינם אין להם שום השתוות כלל. וכ"ז הוא בהיפוך מן דברי הרא"ש. וכן הקשיתי בעצמי מכבר.

והנלע"ד די"ל דהרא"ש יפרש באופן אחר להך דזבחים. דהתוס' בחולין (דף כ"ב ע"ב) ד"ה והביא תחילת הציהוב כו', כתבו בשם היש מפרשים דכל העופות קרבים בבמה. ואף שהתוס' השיגו שם עליהם, עכ"ז באמת הסוגיא דזבחים (דף קט"ו ע"ב) משמע דגם בישראל כשר בבמה אף חיה ועוף כמבואר שם להמעייין. וע"כ לדידהו יש לפרש כוונת הגמ' דזבחים במה דאמרו אוויזין ותרנגולין טעמא מאי דמינא דעופות נינהו, דזהו כיון דמין עוף נינהו וממילא קרב בבמה, א"כ מצינו בהו מין המכשיר בהקרבה ע"י מליקה ע"כ מטהר בהו מידי נבלה ע"י מליקה וכדס"ל לר"מ. וי"ל דהרא"ש יסבור כשיטת יש מפרשים הללו, ומתורץ קושיות כת"ר וקצרותי. ועיין בתוס' זבחים (דף ע' שם ד"ה אבל עז לאו מינא דעגלה כו', וקצרותי.

רא"ש חולין פ"ג סי' א'

(ה) ואי לא טריפה דכל יתר כנטול דמי (ו) ומיהו יש עופות שאין להן מרה ואין להטריפן כיון דכלל אותם המין אין להם מרה זה טבע שלו ומ"מ אין להתיר בשביל זה שאר בהמה ומהו ועוף שאין להן מרה כדאמר לקמן (דף מו:): גבי עינוייתא דוורדא כיון דכל הני עיני צרייתא הכי אית להו לא מיקרי יתרת אפילו בשאר בהמות דלית להו הכי. שאני התם דכל מין בהמות אחד הוא ואפילו זו בהמה דקה וזו בהמה גסה. הילכך הואיל ויש בהמות דהוה רצייתא לא מיקרי יתרת ואפילו בשאר בהמות [ח] (י) אצל עופות חלוקין צמינן זה מזה ואין ללמוד אלו מאלו [ט]:

תוס' חולין כב:

ראוי להקריב וי"מ דצנמה איירי דמשמע דירושלמי דמסכת מגילה^(ה) שכל עופות כשרין צנמה ואפילו תרנגולים ואפילו חיה ולא מיעט אלא טמאין וליתא דהתם מיירי צנמה לצני נח דזהדיא יליף לה צסוף זבחים

ניצוצי אורות לר"ר מרגליות לעיל סח:

והכל כשרין להקריב בבמה חיה ועוף כו', ובתוס' חולין כ"ב ב ד"ה והביא מפורש משמיה דירושלמי אפילו תרנגולים וכו', ובזה הרווחנו ליישב המופלא לכאורה ברש"י עה"ת נח ו' ג' עה"פ שבעה שבעה וגו' שכתב כדי להקריב מהם קרבן בצאתו, והנה הא ניחא בתורים ובני יונה ובני הקרבה נינהו אבל שאר עופות טהורים דלאו בני הקרבה נינהו למה הוצרכו שבעה שבעה, אולם לתאמור דבבמה היו יכולים להקריב מכל העופות שפיר יונת, ויתכן שזהו שהדגיש רש"י בכתבו כדי להקריב מהם קרבן בצאתו, כלומר אך בצאתו היינו בבמה כשרים היו להקרבה.

